

סיכום

ואל משה אמר עלה אל ה'.

ופרש"י: ואל משה אמר עלה - פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות, ובד' בסיון נאמרה לו: עלה.

לפי שיטת רש"י נמצא, לכאורה, שסדרו של סיפור מתן־תורה שבשתי פרשיות אלו - יתרו ומשפטים - הוא תמוה מאוד:

תחילה (בפרשת יתרו) - מספר הכתוב על אירועי ההכנה למתן־תורה, בימים ב', ג' וד' סיון; לאחר־מכן - על מתן־תורה עצמו, ביום ו' (או ז') סיון, והמצוות הנלוות לכך; לאחר־מכן (בפרשת משפטים) - על המשפטים שנאמרו למשה במשך ארבעים יום לאחר מ"ת; לאחר־מכן חוזר הכתוב להמשך ההכנות למ"ת בימים ד' וה' סיון; ולבסוף מופיע הציווי לעלות להר סיני, שנאמר למשה מיד לאחר מ"ת!

והביאור בזה:

מתן־תורה כלל שני נושאים מרכזיים ביחס שבין הקב"ה לבני־ישראל: (א) נתינת התורה והמצוות מאת הקב"ה לעם ישראל, (ב) כריתת ברית בין הקב"ה לישראל והפיכתם לעבדי ה'.

ובהתאם לכך הוא סדר הכתובים:

הכתוב פותח בתיאור הנושא הראשון שבמתן־תורה - נתינת התורה והמצוות לעם ישראל: תחילה מתוארות המצוות המיוחדות שניתנו כהכנה למ"ת (מצוות הפרישה וההגבלה), לאחר־הן - נתינת עשרת הדברות במ"ת עצמו, ולאחר־מכן - הציוויים שניתנו למשה מיד לאחר מ"ת, וה"משפטים" שנאמרו לו בהר סיני בארבעים הימים הבאים.

רק לאחר־מכן, בפרשה זו, פונה הכתוב לתאר את הנושא השני שבמ"ת - כריתת הברית בין הקב"ה ובין בני־ישראל: תחילה מתוארת כריתת הברית בימים ד' וה' סיון, כהכנה למ"ת; ולאחר־מכן מופיע ציווי של הקב"ה למשה לעלות אל הר סיני כדי לקבל את לוחות הברית - הלוחות המעידים על הברית בין הקב"ה ובין בני־ישראל.

וזהו דיוק לשון רש"י כאן "ואל משה אמר עלה - פרשה זו נאמרה קודם עשרת הדברות": בכך רומז רש"י, שמנקודה זו ואילך מתחיל הנושא השני שבמ"ת - כריתת הברית בין הקב"ה לישראל, שבאמצעותה עולים בני־ישראל

ומתקשרים אל הקב"ה; והוא מוסיף ומציין שאירוע זה התרחש לפני הנושא **הראשון** שבמ"ת - נתינת עשרת הדברות.

לפי האמור תתבאר גם הסיבה לכך שהפרשיות הבאות (תרומה ותצווה), העוסקות במעשה המשכן, נכתבו לפני מעשה העגל, על-אף שלשיטת רש"י הן נאמרו לאחריו - שכן מעשה המשכן מהווה המשך וגמר הברית שהחלה במ"ת, ושבה עוסקת פרשתנו.

ביאור הדברים בפנימיות העניינים:

במתן-תורה התחדש החיבור בין ה"עליונים" ל"תחתונים", בשני אופנים - "העליונים ירדו לתחתונים" ו"התחתונים יעלו לעליונים".

פרשת יתרו עוסקת בעיקר בנקודת המבט של "העליונים" ("העליונים ירדו לתחתונים") - ירידת הקב"ה על הר סיני ומתן עשרת הדברות; ואילו פרשת משפטים עוסקת בעיקר בנקודת המבט של "התחתונים" ("התחתונים יעלו לעליונים") - עלייתו של משה להר, הקדמת נעשה לנשמע, בניית מזבח, הקרבת קרבנות וכריתת ברית. ולכן מופיעות פרשיות תרומה ותצווה בהמשך לפרשת משפטים - שכן פרשיות אלה עוסקות בהשראת השכינה ע"י **מעשה האדם** (הקמת המשכן), בבחינת "התחתונים יעלו לעליונים".